

Vojenské sady v Chickamauga a Chattanooga.

Nejkrásnější a největolepší sady na světě. Zasočeny 19. a 20. září t. r.

V celém světě nestává vojenských sadů takové rozlohy jakou má národní sad Chickamaugská, jenž byl v dnech 19. a 20. t. m. zasvěcen pod dozorem odboru války Spoj. Států. Jsou to nejkrásnější a největolepší sady toho druhu na celém světě. Začaly sice jiné země od této doby co se Spoj. Státy pustily do provádění myšlenky přetvořit romantickou krásnou krajinu, kdež své doby bojována jedna z nejpamátnějších bitev za války občanské, na sady vojenské, též svá místa památná, kdež bitky vedeny ty nejužší, přeměňovat v sady veřejné, s těmi ale bude moci národ některý to svěsti dohromady, co svedl a doceřil strýček Sam zřezáním bojiště Chickamauga a Chattanooga.

Hlavní část parku zaujímá bojiště Chickamaugské. Hranice zákonom vládním ustanoveny a státy Georgií a Tennessee přijaté zahrnují 15 čtverečních mil, z nichž 11 již jest zakoupeno. Z těchto zakoupených leží as 5,000 akrů, čili osm čtverečních mil v hlubokém lese, jehožto podrost z části byl odstraněn, tak že se může s vozem zajet do každé části parku.

K parku tomu jest nyní připojen ještě kus země 7½ akrů, zvany Orchard Knob, kdež se původně soustředila hlavní moc konfedačních, kdež ale po vítězství tom boji se nalézal hlavní stan Grantův a Thomasiů právě v době bitvy na Missionary Ridge. Větší kus země v okolí hlavního stanu generála Bragga na Missionary Ridge a krátký hřbet pahorků as míli odtud severně, z nichž skýtá se pohled na výšiny, na kteréž útočila armáda Curberlandská, zakoupen taktéž, jakož i kus, na kterýž utočil Sherman a pak jiný, kterýž obhajoval Hardees na severním konci Missionary Ridge. Na bojišti Hookerovým v údolí Lookout bylo zajištěno několik pozemků, na nichž zřizeny budou velké památníky válečné a kongres splnomocnil již výbor dotýčný, by z hory Lookout dosti získal místa, by odvážný útok Hookerův, totiž místo na němž se udál, dobře mohlo být viděno.

Mimo tuto popsaných pozemků, zakoupil kongres veškeré přes Missionary Ridge a horu Lookout vedoucí, jakož i všechny jiné silnice, po kterýchž obě armády přicházely a odcházely a v délce 45 mil dohromady jsou již silnice ty zřizovány. Dosud nikdy vláda nestavěla silnice takových rozměrů a takové trvanlivosti.

Obecní i okresní správa Chattanooga nechala hlavní ku silnicím parkovým vedoucí třídy zlepšit a udělila právo zřizovati podél cesty pomníky a pamětníky. Mnoho z těchto poslednějších bylo již vystavěno v městě a na blavních třídách. Celé město Chattanooga vůbec a jeho okolí a tak mnohými místy historickými bude považováno za část parku národního.

Hlavní silnice parku, kteráž táhne se přes bitevní čaru Braggovu na hřbetě Missionary Ridge od Tunnel Hill až ku Nossville a odtamtud přes pole Chickamauga až ku levému křídlu Braggovu u Glass' Mill, jest 20 mil dlouhá, z čehož již možno utvořit si pojem o rozsáhlosti projektovaných sadů.

Bojiště, ležící v parku a na silnicích k němu vedoucích, budou vyznačena památníky a pomníky, kdežto na místech obvláště památných, zřizeny budou pamětní tabule, na nichž bude naznačen důkladný popis potyček, tam se udávších a zároveň udáno postavení obou vojsk a dělo-

střelectva. Bojiště ta jsou: Chickamauga (tři dny zuřel boj), Washatchie, Orchard Knob, Lookout Mountain, Missionary Ridge a Ringgold, ležící na cestě do Chickamauga. Boje ty trvaly osm dní a na pěti z nich súčastnily se velké armády. Organizace péchoty Rosecransovy štáby během sedmišesti bitvy pouze o dvě méně než pod McClellanem, kdežto Bragg velel při bitce na poloostrově moci pouze o tři pluky méně než měli konfedační. Když přibýly pak voje Shermana a Hookera seslány pluky Unie o osmdesát osm.

Z vrcholku hory Lookout hledí oko pozorovatele přes čáry bitevní v délce dvanácti mil od Washatchie až ku levému křídlu na severním konci Missionary Ridge. Od Glass' Mill kdež stálo pravé křídlu Unie proti levému křídlu konfedačních v bitvě u Chickamauga vede 23 mil dlouhá cesta ku Sherman's Point, kdež voje Unie převezeny byly přes Tennessee, by provedly útok na Missionary Ridge u Tunnel Hill. Celá ta cesta vede přes bojiště a as čtyři míle cesty té leží zrovna uprostřed krajiny, kdež odbyly se bitky ty nejuzší. V délce sedmi mil vede cesta přímo podél bitevní čary Bragga přes Missionary Ridge a postavené tu pravo i v levo od cesty památníky válečné činní na mysl návštěvníka, zejména je-li vysloužilce, dojem ohromný.

Na tyto tedy rozsáhlé sady na památku zuřelých zde bojí povolil již kongres \$725,000 a jednotlivé státy sebraly dohromady \$400,000 na zřízení tam vhodných pomníků.

Při zřizování tohoto parku nejednalo se ovšem o zřízení města nějakého zábavného, ani úmysl zde byl ten, co možná zachovat stará bojiště, uvést je co možná v stav v jakémž se nalézala v době těch bitev, zřizovati tabule na polích, kterýmiž se pozorovateli umožní sledovati po hyby každého oddělení vojenského od počátku až do konce bojí.

Uváží-li se, že líčení tímto způsobem pozorovateli válečné operace obsahují v sobě křídování široké řeky a tří horských hřbetů v území nepřátelském, ztěžují vysokého vrchu, jenž byl obsazen nepřátely, útok na obsazené návrší v délce pěti mil a dobytí ho, četné potyčky v hlubokém pralesi, útok Longstreetův na Snodgrass Hill, trvajet po celé odpoledne, znovu zařízení plavby na řece nepřítelům uzavřená, obležení a úspěšné dobytí města a jiné musí se zajisté přijít k tomu doznání, že lepšího názorného vyučování v divadle války světa nemohlo se ani vynajít.

Bitevní čáry vojska jižního i severního jsou naznačena se stejnou přesností a starostlivostí a se stejnou starostlivostí zkoumána postavení a pohyby obou mocí. Jsou zde postaveny historické tabulky ku naznačení armád, jich křídel, sborů, divísi, brigád a baterií mocí obou. Na tabulkách těch naznamenána jsou jména velitelů každé organizace a popis pohybu dotýčných vojsk.

Tam kde stály během bitvy baterie, stojí nyní padělané z bitvy shrotené zbraně přesně dle vzorů oněch starých. Přes 400 těchto baterií bude postaveno jediné na bojišti Chickamauga, na vrchu Lookout a několika místech u Chattanooga budou udělány zákopy a příkopy.

Hromady kulí značí místa, kdež padli velitelé generálové a vyšší důstojníci, z těchto nalezá se jich v parku osm a sice čtyři pro spolkové a čtyři pro důstojníky konfedační. Na poli Chickamauga jsou postaveny z ocele tři vysoké věže pozorovací a podobné dvě věže poskytují pohledu přes Missionary Ridge. Věže ty jsou postaveny na místech vysokých a může se z nich přehlédnout celé bojiště se všemi těmi horami a řekami.

Pěťadvacet států i všechny jižní v to počítaje jmenovaly komise, kteráž jsou nápomocny komisi národní při sestavování bitevních čar jich vojsk. Polovička z nich zjistila již postavení to a státy jich povolily již obnosy jisté na pomníky. Tak stát Ohio povolil \$25,000 na 45 pomníků v Chickamauga; New York \$82,000; Minnesota na pět pomníků \$15,000; Indiana \$40,000; Illinois \$65,000 a Michigan a Wisconsin každý po \$20,000.

Přes 80 pomníků a 50 žulových sloupů bylo již dříve postaveno a 106 pomníků a 150 sloupů žulových postaveno bylo hned před zasvěcením. Zasvěcení samotné, jež dělo se tento město, bylo kongresem schváleno a bylo odbýváno za vedení tajemníka války Lamonta. K slavnosti té pozvány byly k ponuknutí kongresu všechny tři podřízené odbory vlády a z toho samého podnětu pozval tajemník Lamont guvernérny všech států i s jich štáby, gener. poručíka armády, admirála loďstva a což jest nejdůležitější veškeré veterány Unie jakož i konfedační.

Zasvěcení státních pomníků Re-Union armády Cumberlandské, k čemuž veškeré ostatní spolky veteránské byly pozvány, zabralo celý týden. Zasvěcení parku trvalo dva dny a dvě večery; během kteréhož času se odbývaly čtyři velké schůze, při nichž řečnili věhlasní mužové země této a známí vysloužilci. Byla to slavnost jediná toho druhu v zemi této. Dom.

Z radosti smrti. — Z Olomouce se oznamuje: Ve středu dne 24. srpna odpoledne zemřel v Nákle zaslužilý učitel na odpočinku p. Oavald Vidrman ve věku 65 let, raněn byl mrtvící následkem radosti, jakou pocítil nad úspěchem, jehož doceřily moravské dny v Praze vůbec a zvláště "Prásky", jim samým tak výtečně sestavené. Zesnulý pracoval a nevěstě láskou pro myšlenku národopisnou, což zejména dokázal aranžováním Národopisné výstavy v Nákle. Práce v tomto ohledu byla jeho pravým živlem a vykonal v ni také mnohé, co ostane na něho trvalou čestnou památkou. Zejména vynikly jeho "Prásky", které sestavil a které jeho syn a deery nastudovali a s takovým zdarem prvořel na Národopisné výstavě v Praze.

Sjezd národní strany svobodomyšlné. Výkonný výbor schválil jednohlasně návrh, aby vmyslu nesnesen sjezd důvěrníků strany v Nymburce svolán byl sjezd národní strany svobodomyšlné na den 29. září do Prahy. Přípravy ku sjezdu jsou již v plném proudu a lze dle nich očekávat, že sjezd tento povede k projevu, jenž v politickém životě našeho národa stane se nad jiné důležitým a významným.

Z nešťastné lásky. V Mnichově Hradišti vrhla se v úterý dne 3. září na koleje dráhy před přejezdějící vlak 19letá Marie Sigmundova dcera vrátého zámku hraběte Valdětýna. Paraf stroj zachytil ji a přešel jí obě nohy. O uzdravení její se pochybuje. Za důvod sebevraždy uvádí se nešťastná láska. Jak se uděluje, rečtelé jí otec dání svolení ku sňatku a to dohnalo dívku k tomuto zoufalému činu.

Dýmka příčinou smrti. Někteří řemeslníci mají obyčej i při těžké práci kouřiti z dýmky. Že při kouření nezbyvá opatrnosti, toho dokladem jest následující smutná udalost. Pan Pavlík, kovář a měřič v Tachově upadl s dýmku v ústech, při čemž špička troubele se zlomila, vnikla mu do krku a uvízla v něm. Ačkoliv lékařská pomoc ihned byla při ruce a učiněny veškeré pokusy, aby špička z hrdu byla vyňata, nepodařilo se lékařům nešťastníka na živu zachovati. Pan Pavlík zemřel po strašných bolestech za několik hodin.

Z ČESKÝCH VLASTÍ.

V okolí českých Budějovic odbývaly se na počátku tohoto měsíce vojenské manévry, jichž se súčastnil česaf Frant. Josef. Česaf byl ubytován v Budějovicích a poslušně poddaní byli štáby přinuceni, aby jej slavnostně uvítali, což se též stalo. Ovšem nadšením mnoho nebylo.

Děsný nález. Z Křepic u Židlochovic píše se "Seiským Listům" olomouckým: Při opravě zdejší faraf budovy přáli dělníci, když vykopávali spodek vytrhané podlahy v kuchyni fary ve hloubce 2 stop na prostor pálených cihlami a vápenou maltou vydlážděnou. Když dělníci čtyřnásobnou toto dlažbu odkládali, tu ku svému zděšením našli mamono věho pokladu našli kosti člověka, jak se zdá, lenského pohlaví, jelikož nalezeny byly u ní dvě kroučkové naušnice stříbrné a kus kordu. Mrtvola byla v hrobě na tvář položena. Kostí tohoto snad nešťastníka, vlastně nešťastnice, byly na rozkaz pana faráře vybrány a do kostnice bez úradního ohledání uloženy. Že prý to byl před 1000 lety obyčej. Cihly od zadržené mrtvoly jsou prý označeny písmenami S. a K.

Celá rodina jedovatými houbami otrávena. Píše se Nár. L. z Černého Kostelce ze dne 30. t. m.: Následkem požití jedovatých hub, zemřela zde celá rodina soudního vykonavatele Čajkovského. Před dvěma dny zemřelo osmileté děvče, včera manželka a dnes Čajkovský sám. Veškeré úsilí lékaře bylo marné. Ačkoliv již o 9. hod. večer celá rodina v hrozných bolestech se svíjela, povolán byl lékař teprve druhého dne dopoledne, neboť nikdo z celé rodiny nebyl s to z lože povstati. Teprve cizími lidmi byli nebožáci v hrozném stavu nalezeni.

Zajímavý starožitný nález. V měsíci srpnu t. r. kopal a zkoumal archaeolog pan J. K. Hraše v pohanských hrobech nad Hánovem, osadou mezi Bechyní, Bernardicemi, Opaňanými a Milevskem nad říčkou Smutnou v malebném údolí se rozkládající. Připomínáme, že na obou březích Smutné nalezá se posud velké množství pohanských hřbitovů dle složení hrobů a jich obsahu různým národům patřících. Hřbitovy přecházejí pak dále na Lužnici; Vltavu i Otavu a byly již částečně prozkoumány. Obrázek podporu od ústřední komise pro zachování historických a uměleckých památek jal se dne 17. srpna t. r. zkoumati v mohyle, která měla 205 m. výše a 64 m. v obozu. Čtyři dělníci byvše dříve poučeni, jali se kopati a sice dva od strany východní a dva od strany západní. Nejprve narazily na silný kamenný kruh, jehož kameny — žula i křemen — byly tak mohutné, že musily býti železnými sochory páčeny. Po prvním kruhu objevila se země a po ní opět kruh kamenný, silnější prvého a za ním ve středu opět země. Hned za druhým kruhem při straué polední objevila se velká bronzová, pěkně pracovaná nádoba tvaru kotlíkového. Táž měla ve výši 11—16 cm., v průměru 21 cm. a v objemu dole 75 a nahore 79 cm., jest opatřena po dvou ouškách se dvou stran, které přidělaná jsou ke kruhu železnému, bronzem plátovanému. Nádoba vložena byla do hrobu 30 cm. hlubokého a 40 cm. v průměru majícího, a spočívala na desce z kůry borové, ovšem valně sešlé. V ní nalezá se popel z mrtvoly, který přikryt byl víčkem z kůry borové; víčko pokrývala miska bronzová a na té spočívala opět deska z kůry a na té kámen křemen. Hrob vyplněn byl též popelem. Nádoba byla upravena a panem nálezcem národnímu museu do Prahy zaslána.

Požáry. V noci na pondělí dne 2. září vyhořelo v Litrbářích u Falkno-

va 36 usadlostí — V Dolní Dlouhé Vsi u Vrehlaví vypukl 24. srpna ve 2 hodiny ráno z neznámé příčiny oheň, jenž zničil dvě usadlosti i se zásobami píce a obilí a svráky. Když plameny z hofet bud vy již šlehaly, chtěla 30letá dělnice Marie Grafova zachrániti některé své svráky. Vběhla do hofetového stavení, kde uhořela. Při hašení spadl se střechy trám, jenž tranil těloc na hlavě hasiče a syna majitele vyhořelé jedné usadlosti. Škoda pádi se na 6100 zl. pohofeli byli jen na 2900 zl. pojistění. — Velikým požárem střižena byla obec Poaná u Pacova. Dne 27. srpna vypukl krátce před 11. hod. noční v domku Ig. Dorazila oheň, který se šířil bleskurychle. Oheň založen byl, jak z různých okolností souditi možno, rukou zločinnou. Při silném jižním větru v malé půl hodiny stálo deset čísel v píamenech a sice: Domek Ig. Dorazila, domek J. Pfohy, chalupa Fr. Olivy, chalupa Fr. Posekaného, chalupa F. Žentáka, hospoda Fr. Hláška, chalupa Fr. Hruběse, domek Fr. Koňasa a konečně hostinec Jos. Beneše. Po celou téměř hodinu nepřicházela od nikud pomoc. Lidé povzbuzování teprve prakotem nad hlavami a kouřem vnikajícím do přibytku, napolo nazi přchali, aby zachránili aspoň — život. Ze všech stali se více méně — žebraři. I lidským životům hrozilo nebezpečí. Sluší jmenovati p. Fr. Pečenku, kandidáta filosofie, který s velikou obětavostí z místa požáru odnesl těžce a nebezpečně nemocnou choť učitele Ed. Molaberského, který bydlel v domku, kd oheň povstal. Jmenovaný učitel utrpěl velikou škodu a nebyl pojištěn. Uznání zasluhuje statečnost četnického závodčího J. Hrdiny z Pacova, který s bezpříkladnou odvahou plamenům vyrval 80letého starce a tříletého hochu z hofetového domku Fr. Olivy. Veliký zmatek panoval v celé obci, neboť nebezpečí hrozilo všem. Teprve když přicházela na místo požáru dobrovolný spolek hasičů z Pacova — myslí se poněkud uklidnilo. A věru že veliký dík sluší vzdáti jmenovanému sboru hasičskému. Bez jeho přispění bylo by dalších deset čísel leho popelem. Pohofeli jsou zdrčení. Doma nic než holé zdi a na poli také nic, jenom těch trochu brambor. Přesmutná vyhlídka. Pro ubožáky zahájena byla sbírka. — Přispěvky přijímá ob. úřad v Poané.

Opatření proti choleře. — Ministr vnitra nařídil politickým úřadům zemským, aby vzhledem k choleře v Tarnopoli, která tam byla zanešena z Volyně, postaraly se o napravání případných zdravotnických nedostatků, vnovaly pozornost veřejné jistotě, připomněly nařizení o ubytování v čas onemocnění a první pomoci, postaraly se o zásobu desinfekčních prostředků — vůbec aby obnovily všecka opatření proti choleře a tak usnadnily bezodkladné osamocení nemocných.

Šenarice proti Čechům v Německé říši. Dlouho již stěžovali si čeští Němci na lhostejnost bratrů v říši, s jakou pohlížejí na národní boj jejich "otlačovateli — Slovany", nyní však jak patrně, led již prolomen. Němci z říše odhodláni jsou pomáhati svým soukmenovcům a sice tím, že pronásledovati budou Čechy, již osudem zaváti do německého souseedství, tam poctivou prací se živi. Docházejí současně z několika stran zprávy o chystaném neb již zahájeném pronásledování a také z veřejného tisku v říši patrně, že proti Čechům tamnějším něco se kuje. Jest-li nabyde hnutí protičeské v sousední říši významu, nezbyde také krajanům v Čechách nic jiného, než konati odvetu a podobný boj zahájiti proti Němcům z říše.

Kdo chce mít léky nejlepší, at koupí léky Severovy. Chraňte se léků padělaných!